

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувачка ступеня доктора філософії Валентина КРИКУН,
(власне ім'я, прізвище здобувача)
1994 року народження, громадянка України,
(назва держави, громадянином якої є здобувач)
освіта вища: закінчила у 2022 році Університет Григорія Сковороди в Переяславі,
(найменування закладу вищої освіти)
за спеціальністю (спеціальностями) «Початкова освіта»,
(за дипломом)

працює на посаді старшого викладача кафедри іноземної філології, перекладу та методики навчання Університету Григорія Сковороди в Переяславі Міністерства освіти і науки України (м. Переяслав)

(посада)

(місце основної роботи, підпорядкування, місто)

виконала акредитовану освітньо-наукову програму «Економіка»

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом ректора Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка Міністерства освіти і науки України (м. Суми) від «24» листопада 2025 року № 528.

(повне найменування закладу вищої освіти, підпорядкування, місто)

у складі:

Голови разової

спеціалізованої вченої ради: Віталія ОМЕЛЬЯНЕНКА, д.е.н., професора, професора кафедри бізнес-економіки та адміністрування Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.

(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)

Рецензентів:

Вікторії БОЖКОВОЇ, д.е.н., професора, завідувача кафедри бізнес-економіки та адміністрування Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.

(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)

Наталії ІПЛЯШЕНКО, д.е.н., професора, професора кафедри бізнес-економіки та адміністрування Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.

(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)

Офіційних опонентів:

Ольги МАСЛАК, д.е.н., професора, завідувача кафедри економіки Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського

(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)

Юлії КЛЮС, д.е.н., професора, завідувач кафедри обліку та оподаткування Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля

(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)

на засіданні «29» грудня 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки

(галузь знань)

Валентині КРИКУН

(власне ім'я, прізвище здобувача)

на підставі публічного захисту дисертації «Теоретико-методичні підходи до удосконалення регіональної стратегії розвитку

(назва дисертації)

за спеціальністю (спеціальностями) 051 Економіка

(код і найменування спеціальності (спеціальностей))

відповідно до Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти)

Дисертацію виконано у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка Міністерства освіти і науки України (м. Суми)

(найменування закладу вищої освіти (наукової установи), підпорядкування, місто)

Науковий керівник Ольга КУДРІНА, д.е.н., професор, проректор з науково-педагогічної (наукової) роботи Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка

(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, місце роботи, посада)

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису. У процесі наукового пошуку авторкою було вперше запропоновано методичний підхід до оптимізації складу та структури бюджету регіональної стратегії розвитку, що ґрунтується на принципі «Парето-оптимальності», надає можливість підтримувати смартизацію, інновації та інші новітні види діяльності в регіоні, здійснювати необхідні комунікації зі стейкхолдерами, що в цілому забезпечує збалансований стійкий розвиток регіону; удосконалено: організаційно-економічний механізм удосконалення регіональної стратегії розвитку, який доповнено додатковим структурним блоком «Комунікаційна діяльність» у складі мотиваційного субмеханізму, що уможливорює стимулювання змін і активізацію комунікацій з метою покращення системних взаємозв'язків у галузі бізнесу, науки та інновацій (міжнародного, національного й місцевого рівнів), а також залучення стейкхолдерів до процесів стратегічних перетворень, що в цілому сприятиме вдосконаленню регіональних і національних економічних систем стратегічного управління розвитком; теоретико-методичний підхід до удосконалення регіональної стратегії розвитку, який передбачає на підготовчому етапі, крім традиційного прогнозування, застосування форсайту; на аналітичному етапі – уточнення процесів цілепокладання (узгодження цілей рівнів «держава – регіон – територіальна громада – соціально-економічний суб'єкт – громадськість») і оптимізацію витрат на комунікаційну, інноваційну і смарт-діяльності у структурі бюджету, що забезпечує в подальшому гармонійний розвиток регіону; класифікацію видів регіональних стратегій розвитку, що дозволяє виокремлювати стратегії «За типом інновацій» (інноваційного прориву, інноваційних удосконалень та інноваційних модифікацій) та «За видами фінансування» (стратегії за рахунок альтернативного фінансування, багатоканального фінансування, державних коштів, місцевих бюджетів), що необхідно для врахування всіх можливих видів стратегій під час формалізації процесу їх розроблення/вдосконалення. Дисертація оформлена відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами). Загальний обсяг дисертаційної роботи викладений на 206 сторінках, у тому числі 151 сторінці основного тексту, що відповідає встановленому освітньо-науковою програмою «Економіка» Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка максимальному та мініимальному обсягам основного тексту дисертації.

Здобувачка має 12 публікацій: із них категорії Б – 4 статті у співавторстві опубліковані у наукових фахових виданнях України; 8 – апробаційного характеру в збірках матеріалів науково-практичних конференцій.

Список публікацій здобувача за темою дисертації:

1. Крикун, В.С., Костирко, Д. (2023). Вдосконалення класифікації регіональних стратегій розвитку. Цифрова економіка та економічна безпека, 4 (04), 110-115.

2. Крикун, В.С., Костирко, Д.Р. (2023) Удосконалення організаційно-економічного механізму розроблення регіональної стратегії розвитку. Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво, 2 (128). URL :

3. Кудріна, О.Ю., Крикун, В.С. (2025). Економічний аналіз стану розвитку регіонів України. Бізнес-навігатор, 3 (80).

4. Кудріна, О.Ю., Крикун, В.С. (2025). Теоретико-методичні підходи до удосконалення регіональної стратегії розвитку. Цифрова економіка та економічна безпека. Цифрова економіка та економічна безпека, 4 (19), 53-56.

У дискусії взяли участь (голова, рецензенти, офіційні опоненти):

Віталій ОМЕЛЬЯНЕНКО, д.е.н., професор, професор кафедри бізнес-економіки та адміністрування Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.

«Представлене і розглянуте дисертаційне дослідження є прикладом наукової роботи, що поєднує як теоретичні напрацювання і практичну орієнтацію. Дослідження також демонструє

зріле авторське бачення проблеми регіонального розвитку в трансформаційних умовах. Такі дослідження досить складно проводити, а нашій здобувачці це вдалося. Обрана тема дослідження не лише відповідає актуальному порядку денному в науці та практиці України, але й корелює з реальними викликами, з якими стикаються регіони України в умовах воєнних ризиків і наступних демографічних зрушень, що призводить до необхідності переосмислення траєкторій розвитку. В цьому контексті авторка розглядає регіональну стратегію не лише як певний формальний інструмент, як досить довго до цього підходили, а як живий управлінський інструмент, який може адаптуватися до змін, і може консолідувати інтереси, очікування різних стейкхолдерів. Варто відзначити, що робота вирізняється чіткою логікою побудови. Авторка починає від системного аналізу еволюції концепції економічних підходів до регіонального стратегування, і проходить цикл до розробки конкретних методичних та практичних рекомендацій, які вже впроваджено в реальну діяльність. Особливої уваги, на мою думку, заслуговує результати авторки, які інтегрують інституційні, фінансові, мотиваційні та комунікаційні складові в єдиний інструмент удосконалення регіональної стратегії розвитку, що свідчить про комплексне бачення даної проблеми. Наукова новизна дисертації полягає не лише в конкретизації, удосконаленні категорійно-понятійного апарату, а й у переосмисленні ролі мотиваційних та комунікаційних інструментів в удосконаленні стратегії регіонального розвитку. Відповідно такі підходи дозволяють перейти від декларативного стратегування до гнучкої орієнтованої моделі реалізації стратегії. Робота має також значну практичну цінність. Отримані висновки, рекомендації вже використані на рівні Сумської області, а й можуть використовуватись як на регіональному рівні, так і на рівні місцевого управління, оскільки вони є універсальними, орієнтованими на комунікативну стратегію, яка є важливою на різних рівнях. Таким чином, представлена сьогодні дисертація демонструє, що наукове дослідження здатне бути інструментом змін, а не лише певної теоретичної конструкції. Водночас, окремі положення роботи, на мою думку, могли би бути підсилені розширенням порівняння аналізу практики регіонального стратегування та більш детальним описом механізмів впровадження запропонованих рекомендацій у регіонах з різним рівнем соціально-економічного розвитку. Проте ці мої рекомендації та зауваження носять більш такий рекомендаційний характер і не знижують загальної позитивної оцінки дослідження, і можуть бути розглянуті як вектор подальшої роботи за темою Вашої дисертації. В цілому дисертаційна робота справляє враження цілісного самостійного та завершеного дослідження, що викладене на належному рівні. Авторка демонструє вміння мислити стратегічно, аргументовано відстоювати власні наукові позиції та формулювати практично значущі висновки. Таким чином, вважаю, що дисертація відповідає всім вимогам, що висуваються до робіт на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 Економіка, а її авторка заслуговує на присудження відповідного наукового ступеня».

Зауважень немає.

Вікторія БОЖКОВА, д.е.н., професор, завідувач кафедри бізнес-економіки та адміністрування Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.

«Ефективна регіональна стратегія стає важливим інструментом забезпечення міжрегіональної конкурентоспроможності, залучення інвестицій, підвищення та просто підтримки рівня якості життя населення.

З іншого боку, сукупність швидкоплинних економічних, соціальних та політичних чинників, що зі зростаючим тиском впливають на життєдіяльність українських регіонів безсумнівно потребує постійного аналізу й реагування.

Балансування між стратегічно необхідними і операційно важливими економічними рішеннями, які пов'язані зі значними фінансовими та іншими ресурсними витратами, є надскладним актуальними науковим завданням.

Отже, актуальність теми дисертаційного дослідження, на мій погляд, безперечна. Системні векторні зміни та інтеграція українських регіонів України у світовий соціально-економічний простір можливі за умов реалізації ґрунтовних комплексних стратегічних рішень, яким і присвячена робота Крикун Валентини Сергіївни.

У дисертації здобувачка представила авторські ідеї, які є доведеними, містять наукову новизну, мають практичну значущість. Особливо, на наш погляд, слід відзначити вперше запропонований методичний підхід до оптимізації складу і структури бюджету регіональних стратегій розвитку; удосконалені: організаційно-економічний механізм регіональних

стратегій розвитку, теоретико-методичний підхід до удосконалення регіональної стратегії розвитку; класифікація видів регіональних стратегій розвитку а також низка положень, які набули подальшого розвитку.

Але, робота не позбавлена окремих недоліків, про які вже сьогодні йшлося. Приєднуючись до всіх зауважень колег, які пролунали, хочу зазначити, що можливо аналіз регіонального бюджетування збагатив би доказову частину роботи, про що сьогодні вже ми зазначали.

Але, незважаючи на цей недолік, в цілому робота є системним і комплексним цілісним дисертаційним дослідженням, а її автор – Валентина Сергіївна – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 051 Економіка галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки».

Інші зауваження наведено у рецензії рецензента. Здобувачка надала змістовні відповіді.

Наталія ІЛЛЯШЕНКО, д.е.н., професор, професор кафедри бізнес-економіки та адміністрування Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.

«Проблеми стратегічного розвитку регіонів піднімалися в роботах багатьох науковців, але сьогоднішня робота заслуговує на увагу також. В ній є ряд пунктів наукової новизни, робота пройшла апробацію на конференціях різних рівнів; а також в регіональному розвитку Сумської області.

По-перше, хотілось би зазначити, що досліджений підхід до оптимізації структури бюджету, дійсно, заслуговує на увагу. Хотілося єдине що порадити (і сама здобувачка сказала) - щоб розглянути також і варіанти з доходною частиною бюджету, тому що, ну, це, напевно, на сьогоднішній день є одним з найбільших актуальних питань. Але хотілось би зазначити, що досить цікавим є підхід до взаємоузгодження різних цілей на різних рівнях, починаючи від держави, регіону, суб'єктів господарювання та громадськості в цілому. В цілому хотілося також зазначити як сьогодні трималася здобувачка, як відповідала на питання. Дійсно, це такий вже молодий науковець, який заслуговує на присудження ступеня доктора філософії. Особисто я буду підтримувати і голосувати за те, щоб Валентина Сергіївна отримала ступінь доктора філософії з галузі знань Соціальні та поведінкові науки спеціальності 051 Економіка».

Зауваження наведено у рецензії рецензента. Здобувач надав змістовні відповіді.

Ольга МАСЛАК, д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського.

«Про актуальність я вже зупинялась, але хочу ще раз відмітити необхідність розробки даної теми, на мій погляд, диктується трьома фундаментальними факторами: ну, по-перше - це вимога SMART-спеціалізації, про що сьогодні йшла мова майже у всіх членів спеціалізованої вченої ради. Україна впевнено рухається до Європейського Союзу, де доступ до структурованих фондів в першу чергу залежить від якості регіональних стратегій, і здобувачка дуже вчасно акцентує увагу на методах ідентифікації тих унікальних конкурентних переваг регіону, що є основою і вимогою європейських регламентів. По-друге - це перехід до парадигми резильєнтності. Старі стратегії, які орієнтовані на зростання, не діють на сьогодні як ми бачимо, і тому нова стратегія, яка запропонована авторкою, орієнтована на якраз здатність до відновлення. І статистика свідчить, що регіони з адаптивними стратегією, демонструють швидкість відновлення регіону приблизно на 12-15% більше, ніж регіони з вертикальними планами. Що стосується третього такого фундаментального фактору, то це цифровізація прийняття рішень. Необхідність впровадження методів моделювання, які дисертантка пропонує в своїй роботі, це і є основа для удосконалення стратегії регіонального розвитку. Що стосується процедури атестації, на яку звертає увагу і Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти, і вимоги щодо дисертації докторів філософії, то хочу зазначити, що:

1. Дисертаційне дослідження демонструє високий науковий рівень. На мій погляд, наукова, навіть, сміливість, якщо можна сказати, здобувачки полягає в тому, що вона не просто пропонує якісь незначні коригування, незначні правки до існуючих документів, а вибудовує нову архітектуру регіонального розвитку. І це перехід від стратегії якраз виживання до стратегії якраз адаптації. Крім того дисертабельність роботи підкріплена використанням математичного апарату, глибоким розумінням розвитку економіки України сьогоднішнього дня. І, вважаю, що розробка цієї теми є не просто важливою для науки, а якраз необхідною і для практичної трансформації нашої держави.

2.Публікаційна активність відповідає вимогам, які зазначаються для дисертації такого рівня.

3.Встановлено, що здобувачкою повністю дотримані вимоги академічної етики. Усі запозичення мають коректні посилання. Результати, які отримані в співавторстві, визначені з особистим внеском авторки. І використання сучасного інструментарію закривати цифрові бази даних якраз супроводжується належною верифікацією джерел.

Що стосується сьогоденного захисту, то він підтверджує, що здобувачка володіє глибокими теоретичними знаннями зі спеціальності 051 Економіка. Ми побачили вільне володіння методами економіко-математичного моделювання та системного аналізу. Що стосується відповіді на запитання і опонентів, рецензентів, і голови, то демонстрація високого рівня наукової комунікації. Здобувачка виявила здатність, на мій погляд, вести фахову дискусію, аргументовано відстоювати власну позицію, інтегрувати знання суміжних галузей і критично оцінювати, навіть, свої власні дослідження, що є ознакою уже зрілого вченого. На мій погляд, здобувачка впоралася з відповідями на запитання. І це головний доказ того, що набуття компетентностей у реальному часі, дійсно, здійснено нашою здобувачкою. І це лише підтверджує те, що робота відповідає освітньо-науковій програмі, за якою навчалася аспірантка. Враховуючи все вищезазначене, стверджую, що здобувачка - Крикун Валентина Сергіївна - пройшла шлях від аспіранта до самостійного дослідження, який здатний розв'язувати наукові прикладні проблеми, генерувати нові знання, як зазначено в освітньо-науковій програмі. Дисертація відповідає всім вимогам, а її авторка - Крикун Валентина Сергіївна - заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з економіки».

Зауваження наведено у відгуку офіційного опонента. Здобувачка надала вичерпні відповіді.

Юлія КЛЮС, д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку та оподаткування Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля.

«Представлена до захисту дисертаційна робота Крикун Валентини Сергіївни присвячена надзвичайно актуальній науковій практичній проблематиці. Про це можна казати знову і знову, що удосконалення регіональної стратегії і розвитку в умовах динамічних трансформацій соціально-економічного середовища, посилення невизначеності та зростання ролі інноваційних і комунікаційних чинників, дуже актуальна і нагальна. Обрана тема органічно вписується в сучасний науковий дискурс регіональної економіки та відповідає нагальним проблемам стратегічного управління розвитками регіонів України. Аналіз змісту дисертації та наукових публікацій здобувачки свідчить, що нею отримано нові науково обґрунтовані результати, які розширюють теоретико-методичні підходи до формування реалізації регіональної стратегії розвитку. Запропоновані авторкою методичні рішення щодо оптимізації бюджетної структури стратегічних програм удосконалення механізмів узгодження стратегічних ініціатив і розширення організаційно-економічного інструментарію стратегування, мають ознаки наукової новизни та практичної значущості. Водночас, дисертаційна робота вирізняється належним рівнем теоретичної підготовки авторки, конкретного використання сучасного наукового інструментарію, системністю викладу матеріалу та логічної завершеністю отриманих висновків. Здобувачка продемонструвала здатність до самостійного наукового аналізу, узагальнення результатів і формулювання обґрунтованих рекомендацій, що свідчить про сформованість відповідних дослідницьких компетентностей. Окремо слід наголосити, що проведений аналіз тексту дисертації та публікації не виявить порушення академічної доброчесності. У роботі дотримано вимоги щодо конкретного використання джерел, належного цитування та достовірного представлення результатів наукових досліджень, що підтверджує високий рівень академічної культури нашої здобувачки. У сукупності викладене дозволяє зробити висновок, що Валентина Сергіївна набула необхідних теоретичних знань, практичних умінь, навичок і компетентностей, передбачених вимогами підготовки доктора філософії за спеціальністю 051 Економіка, а її дисертаційна робота відповідає чинним нормативним вимогам, і заслуговує на позитивну оцінку з боку разової спеціалізованої вченої ради. Я буду підтримувати Валентину Сергіївну у її прагненні стати доктором філософії зазначеної спеціальності».

Зауваження наведено у відгуку офіційного опонента. Здобувачка надала вичерпні відповіді.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради.

«Проти» 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує

Валентині КРИКУН

(власне ім'я, прізвище, здобувача)

ступінь/ступеня доктора філософії з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки

(галузь знань)

за спеціальністю 051 Економіка

(код і найменування спеціальності (спеціальностей))

відповідно до Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти)

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої вченої ради

(підпис)

Віталій ОМЕЛЬЯНЕНКО

(власне ім'я та прізвище)

